

Кириленко О.М.,
*д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту ЗЕДП,
Національний авіаційний університет, м. Київ.*

Разумова К.М.,
*д.е.н., професор, завідувач кафедри організації авіаційних робіт та послуг,
Національний авіаційний університет, м. Київ.*

УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Активізація інноваційної діяльності, як показує досвід промислово розвинених країн, є визначальним напрямом забезпечення впровадження результатів науково-технічного прогресу у виробництво, підвищуючи його конкурентоспроможність і стійке положення на ринку товарів і послуг. Проблеми, близькі до вдосконалення механізму стимулювання інноваційної активності підприємств, досить активно досліджуються.

Однак, до сих пір мало уваги приділяється розробці, впровадженню, розвитку механізму стимулювання інноваційної активності підприємств. Зазначене обумовлює необхідність уточнення економічного змісту, цілей, структурних елементів, ролі зазначеного механізму для досягнення його більшої комплексності та функціональності.

Актуальність питань пов'язаних з інноваційною політикою зумовлена тим фактом, що саме інновації забезпечують якісні зміни, які можна назвати «розвитком», а не кількісним збільшенням.

Крім того, сформовані складні умови господарювання при масі негативних проявів повинні дати поштовх до структурних зрушень в економіці регіону в бік високотехнологічного виробництва, забезпечуючи тим самим перспективи розвитку. Теоретичною основою виступили праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що приділили значну увагу вирішенню проблеми: Г.Абалкін, О. Амоша, І.Бланка, Н.Білик, Н.Герасімчук, В.Геєць, Б.Кваснюк, І.Комаров, І. Радіонова, П.Саврук, В. Соловійов, В.С. Мочерний [3], Ю.М. Осипов, Б.А. Райзберг [1]. Серед наукових праць, в яких зроблений акцент на інноваційній складовій економічного механізму підприємства, особливої уваги заслуговують праці таких вчених, як М.І. Верхоглядова, Н.В. Ежакова, С.М. Ілляшенко [2], А.Н. Кондрашов, О.В. Побережець, Н.В. Чаленко, А.А. Чухно та інших.

Підходи до вдосконалення інноваційної політики як фактору підвищення ефективності діяльності підприємств базуються на розробці і впровадженні у виробничий процес відповідного механізму.

У загальному вигляді за структурою організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності на підприємстві може бути представлений як ряд етапів, які у своїй сукупності утворюють комплексну систему функціональних зв'язків між: об'єктами; суб'єктами; засобами; методами; іншими складовими інноваційної діяльності.

Удосконалення інноваційної політики передбачає використання відповідного господарського механізму, однак єдиної точки зору щодо визначення його сутності немає.

Ряд дослідників характеризує господарський механізм як систему організації суспільного господарства, як суспільну систему господарських суб'єктів з притаманними їм механізмами господарювання і властивими всій системі господарськими громадськими інститутами, які регулюють діяльність господарських суб'єктів. Інша точка зору передбачає трактування економічного механізму вдосконалення інноваційної політики як систему основних форм, методів, важелів використання економічних законів, розв'язання суперечностей суспільного виробництва, а також формування потреб, створення системи стимулів і узгодження економічних інтересів основних класів і соціальних груп.

Інноваційна діяльність до певної міри є творчою, і ключовим її елементом є кваліфіковані кадри. Оскільки на більшості сучасних вітчизняних підприємств технічна база морально і фізично застаріла, а в державі відсутній дієвий і стійкий механізм стимулювання інноваційної діяльності, завдання мотивації покладається, у першу чергу, на саме підприємство [4]. Вся система мотивації є прямою послідовністю: починається зі стимулів

зовнішнього і внутрішнього середовища, проходить через персонал і завершується формуванням інноваційного типу мислення у персоналу підприємства.

Основними цілями мотивації інноваційної діяльності є [7]: забезпечення економічної ефективності інноваційних робіт; скорочення циклу «дослідження - розробка - впровадження»; збільшення кількості інноваційних пропозицій; підвищення якості та інтенсивності виконання проектів і праці суб'єктів інноваційного процесу; забезпечення високого науково - технічного рівня інновацій; спонукання працівників до постійного підвищення рівня професійних знань, умінь і навичок, самостійного пошуку інноваційних рішень тощо.

Мотиваційний механізм інноваційної діяльності підприємства можна визначити як систему зі зворотним зв'язком, яка містить сукупність стимулів, що формують у вищого менеджменту мотиваційні преференції до використання інновацій як основного засобу отримання підприємством конкурентних переваг, методів оцінки досягнутих результатів і способів їх обліку в подальших рішеннях для коригування стимулів в випадку їх низької ефективності [8, с.222].

Широке різноманітність економічних суб'єктів, яких стосується інноваційний процес викликає необхідність розрізняти мотивації [1, с.318]: інноваційних процесів підприємства; розвитку виробництва; творчої активності персоналу; споживання нової продукції.

Основним мотивом підприємства є отримання доходів в короткострокових і довгострокових періодах. Економічною основою зацікавленості підприємств в інноваційному розвитку є наявність права власності на виробничі засоби і результати своєї праці. Це підтверджується тим фактом, що недержавні підприємства функціонують ефективно. На інноваційному шляху розвитку процеси пошуку і реалізації нових ринкових можливостей активізуються, і за рахунок цього мотивується розвиток.

Мотивація споживання нової продукції набуває все більшого значення в сучасних умовах, оскільки в ринковій економіці перевага віддається думці споживача. При наявності великої різноманітності товарів і послуг споживач віддасть перевагу той, яка повністю або в найбільшій мірою буде відповідати його потребам. Безглуздо нарощувати виробництво, якщо попит споживачів на вироблений продукт не є мотивованим [7].

На основі результатів дослідження всі напрямки вдосконалення інноваційної політики підприємств можна об'єднати у три блоки [10].

Перший - теоретичні та методологічні основи інновацій, узгодження стратегії розвитку промислового виробництва та інноваційної діяльності на підприємстві згідно наявного інноваційного потенціалу та оцінка сучасного стану промислового виробництва.

Другий блок - відображає елементи механізму регулювання інноваційної діяльності, а також реформування промислових підприємств (або виробничого процесу) як основної передумови сприйняття інноваційних процесів на підприємстві, зокрема, у виробничій діяльності.

Третій блок - основні напрями активізації інноваційної діяльності підприємства. У сукупності всі три блоки складають систему елементів організаційно-економічного механізму, які мають забезпечити взаємне поєднання інноваційного процесу у напрямку розробки та впровадження науково-технологічних інновацій в системі промислового виробництва.

Впровадження побудованих за такою схемою організаційно-економічних механізмів розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств в результаті має привести до забезпечення стабільності економічного розвитку як на рівні регіонів, так і на рівні країни.

На підставі проведеного дослідження конкретизовані основні напрями вдосконалення інноваційної політики підприємства, визнана складність і багатогранність, що характеризують процес реалізації інноваційної політики на основі форм, методів, елементів, способів взаємодії та важелів стимулювання, спрямованих на досягнення стратегічної мети інноваційного розвитку. Важливим завданням урядів є забезпечення якомога ефективнішого функціонування ринків і національної інноваційної системи. Механізми фінансової підтримки, такі як пряме фінансування, податкові стимули, субсидії і позики, є основними інструментами, які використовуються для стимулювання досліджень і розробок. Основною ж метою вдосконалення інноваційної політики підприємства є збереження і розширення присутності підприємства на ринку і підвищення рівня його конкурентоспроможності.

Література

1. Ільяшенко С.М. Менеджмент і маркетинг інновацій: Монографія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 616 с.
2. Райзберг, Б. А. Современный экономический словарь : 5-е изд., перераб. и доп. / Б. А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – М. : ИНФРАМ, 2007. – 495 с.
3. Мочерный С.В., Некрасов В.Н., Овчинников В.Н., Секретарюк В.В.. Экономическая теория [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://library.tuit.uz/skanir_knigi/book/econ_teoriya/econ_teoriya.htm
4. Корсикова Н.М. Организационно-экономический механизм управления инновационным развитием предприятия в современных условиях // Экономика пищевой промышленности, № 3, 2009 г.- 8-11 с.
5. Тульчинская С.О. Функционирование организационно-экономического механизма инновационного процесса // Стратегические приоритеты, №1 (6), 2008 г.- 89-95 с.
6. Зинь Е., Валюх А. Механизм развития региональной инновационной деятельности [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.ashsu.org/index.php?module=pagemaster&PAGE_user_op=view_page&PAGE_id=403
7. Карпунь Н.И. Мотивация и стимулирование инновационной деятельности предприятия. [Электронный ресурс] - Режим доступа: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ekonomika/2008_628/84.pdf
8. Украинец А.И. Принципы формирования механизма инновационного развития отечественных машиностроительных предприятий // Вестник Национального университета "Львовская политехника": Проблемы экономики, №640, 2009г. - 219-225 с.
9. Новак В.О., Андрійчук І.М. Особливості інноваційної діяльності сучасних підприємств. Проблеми системного підходу в економіці. – [Електронне наукове фахове видання]. – К.: НАУ, 2011. – № 3. – Режим доступу до збірника: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=PSPE
10. Хорев А.И., Артеменко В.Б., Платонова И.В. Процедура формирования инновационного механизма предприятия [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.lerc.ru/?part=bulletin&art=9&page=12>

Ковбич Т.К.,

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу факультету міжнародних відносин, Національний авіаційний університет, м. Київ.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ КРАЇН ЄС

В сучасних умовах рівень діджиталізації підприємницької діяльності у галузях національного господарства в державах Європейського Союзу відзначається мінливістю та має певні відмінності. При цьому країни ЄС намагаються впровадити в практику свою модель діджиталізації економіки, яка спрямована на оптимізацію та підвищення ефективності участі в економічних зв'язках на інтеграційному та глобальному рівнях.

Головною складовою діджиталізації економіки країн ЄС є сфера інформаційних технологій (ІТ) та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які спрямовані на виготовлення для національного господарства цифрових товарів і послуг. Треба зазначити, що в наш час інформаційно-комунікаційних технологій охоплюють всі галузі економіки країн світу, а їх обсяг становить близько 5% світового ВВП і 3% світової зайнятості [1].